

12.06.2018

МОН планує запустити відкритий український індекс наукового цитування до кінця року

В Україні створюють власний відкритий індекс наукового цитування – роботу над цим починає МОН спільно з Державною науково-технічною бібліотекою. Проект дозволить відстежувати публікаційну активність та цитованість українських науковців, видань та установ, оскільки багато з них з різних причин залишаються поза межами таких баз, як Scopus та Web of Science ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Коли йдеться про використання метрик, щоб оцінити публікаційну активність та цитованість українських вчених, наша наукова спільнота нині поділилась на 2 табори. Одні – насамперед представники природничих та технічних наук – наполягають на використанні міжнародних баз Scopus та WoS, що дають власні метрики для оцінки публікаційної активності. Інша частина – переважно представники соціогуманітарних наук – проти такого підходу. Вони мотивують це недостатньою представленістю публікацій цього напрямку у виданнях, що індексуються в Scopus та WoS», – пояснив генеральний директор директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Він відзначив, що в МОН проаналізували цю ситуацію на прикладі європейських країн, які не є англomовними, однак де англійська в науці є дуже вживаною – Польща, Чехія, Данія, Норвегія, Словаччина тощо. Так от у цих країнах за даними 2014 р. показник присутності публікацій зі сфери соціогуманітарних наук в базі WoS становив від 15 (Польща) до 50 % (Данія).

«Це свідчить, що більшість таких публікацій залишається поза межами WoS. А отже – є невидимою для широкої наукової спільноти, коли мова заходить про обрахунок індексів цитування та інших показників оцінювання наукового доробку вченого. В Україні нерідко пропонують використовувати як критерій оцінки ресурс Google Академія. Але навряд чи в ньому ми отримаємо коректний результат, адже він враховує цитування в неперевірених ресурсах та навіть в ЗМІ. Чи є якась інша альтернатива? Зараз в світі дедалі поширенішим стає використання відкритих баз цитування, та, зокрема, ініціативи Initiative for Open Citations, до якої долучилася низка провідних світових видавництв», – зазначив Д. Чеберкус.

У межах цього проекту його учасники можуть безкоштовно обмінюватися інформацією про посилання, таким чином формуючи відкриту наукову базу даних про цитування. Вона містить дані про всі посилання між статтями в тих виданнях, які долучені до проекту.

Саме на основі цієї платформи МОН та ДНТБ планують створити відкритий український індекс наукового цитування. Зокрема, фахівці бібліотеки займатимуться розробкою необхідного програмного забезпечення та інтерфейсу для доступу до бази через сайт ДНТБ.

У підсумку це дозволить проводити пошук у базі даних, встановлювати кількість документів, цитувань для авторів, установ, видань та розраховувати наукометричні показники.

«Чи означатиме це, що МОН примушуватиме університети чи наукові установи включати свої видання до бази даних відкритого індексу наукового цитування, витратити на це додаткові кошти чи втратити інтелектуальну

власність? Однозначно ні. Ключовим словом у назві цієї бази є слово «відкритий», що означає принцип добровільності участі», – підкреслив очільник директорату.

Водночас він додав, що нині вже прийнято всі нормативно-правові акти, які необхідні для заохочення наших видань долучатися до проекту. Перш за все це нова редакція [Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого Наказ МОН від 15.01.2018 № 32](#).

Відповідно до Порядку всі наукові фахові видання в Україні поділяються на 3 категорії. Найвища «А» – ті, що входять до Scopus та WoS. А от для середньої категорії «Б», до якої очікувано протягом двох років увійде найбільше видань, однією із умов є обов'язкове присвоєння кожному опублікованому матеріалу міжнародного цифрового ідентифікатора DOI.

«Цей крок є дуже важливим, адже наявність такого ідентифікатора робить наукову публікацію видимою для професійних бібліометричних систем. Це полегшує її пошук колегами з усього світу та дозволяє відстежувати її цитування. В Україні послугами з присвоєння ідентифікатора DOI здебільшого користуються від агентства Crossref, яке додатково пропонує всім клієнтам безкоштовно долучитися до проекту Initiative for Open Citations. Отже, виконуючи нові вимоги для включення до Переліку наукових фахових видань, українські видавники автоматично виконуватимуть мінімальні технічні вимоги для долучення до відкритого українського індексу наукового цитування. Далі – після надання видавництвом формальної згоди – працюватиме відповідне програмне забезпечення», – розтлумачив Д. Чеберкус.

Паралельно зі створенням технічних можливостей, за рішенням Колегії МОН у Міністерстві сформують робочу групу, до якої увійдуть усі зацікавлені сторони. Вона розробить рекомендації щодо подальшого використання МОН можливостей відкритого індексу.

Планується, що проект запуснуть до кінця року й він відкриватиме такі перспективи:

- Забезпечить науковців актуальною бібліографічною інформацією;
- Дасть додаткову можливість оцінювати продуктивність вітчизняних вчених, установ та університетів;
- Визначатиме рівень впливовості українських наукових видань, зокрема соціогуманітарних.